

PRIPRAVLJENOST PREBIVALCEV ZA USPOSABLJANJE ZA REŠEVANJE IN POMOČ

Willingness of the Population for Personal Rescue and Relief Training

Julij Jeraj*, Tomaž Hohkraut** UDK 614.8:377(497.4 Ljubljana)

Povzetek

Z raziskavo smo želeli ugotoviti stopnjo pripravljenosti prebivalcev za usposabljanje za reševanje in pomoč in razločiti, kateri segmenti prebivalcev so bolj in kateri manj naklonjeni udeležbi na usposabljanjih. Izkazalo se je, da je pripravljenost v povprečju polovična in da so, v skladu s pričakovanji, starejši pokazali manjšo pripravljenost. Največja je pripravljenost pri moških in tistih s srednješolsko izobrazbo. Nenavadno je, da je v dveh primerih pripravljenost za usposabljanje večja v potresno manj ogroženih občinah in manjša v potresno bolj ogroženih. Najpomembnejši je podatek o zelo visoki pripravljenosti mladih. Prav njim velja v prihodnje posvetiti posebno pozornost.

Abstract

Our intention was to identify the degree of willingness of the population to undergo rescue and assistance training and to determine which segments of the population are more/less inclined towards such training. The results shows that one half of the population is prepared to join training. As expected, the older the respondents, the lower their willingness to join training. The greatest interest was shown by the male population and those with a secondary school education. Interestingly enough, in two cases we found that the population of more earthquake-prone local communities showed a lower level of willingness to join training than the population of other local communities. In our opinion, the most important finding is the extremely high positive attitude of young people towards rescue and assistance training. And they are the ones who deserve special attention in future.

O raziskavi

V članku predstavljamo podatke iz raziskave, katere značilnosti smo opisali že v članku Ravnanje ljudi ob potresu 31. avgusta 1998. Zastavili smo si vprašanje o tem, v kolikšni meri so ljudje pripravljeni sprejemati znanja in veščine, ki bi jih usposobila za reševanje in nudenje pomoči. Nismo spraševali po mnenju anketirancev, ali se čutijo sposobne, usposobljene oziroma ali bi znali pomagati, ali vedo, kaj je potrebno storiti, kako pomagati. To vprašanje bi veljalo vključiti v kakšno od prihodnjih raziskav. Velik pomen reševalnega znanja in veščin potrjujejo tudi podatki, da ob potresih večino, zlasti plitko zasutih, rešijo sorodniki, sodelavci, sosedje ali drugi, ki niso reševalci (Polič, 1996: 179). Preden pa se lotimo razširjanja tovrstnih znanj med ljudmi, je pomembno ugotoviti, kakšna je sploh pripravljenost prebivalcev za njihovo sprejemanje in katere kategorije prebivalcev so k temu bolj nagnjene. Predstavili bomo različnosti pri pripravljenosti za usposabljanje med prebivalci, ne bomo pa ugotavljali, zakaj se pojavljajo. Glede na dobljene rezultate bomo nakazali nekaj možnosti, ki bi jih lahko izkoristili za nadaljnji razvoj in dvig ravni zaščite in reševanja. Pred tem velja le še opozoriti, da smo pripravljenost merili v tednu po potresnem sunku, ki smo ga čutili po skoraj vsej Sloveniji. V tem času je o potresu in potresni problematiki poročala večina javnih medijev. Možno je, da so zaradi tega rezultati nekoliko drugačni, da so namreč ljudje zaradi potresnega sunka in pozornosti medijev izražali večjo pripravljenost za usposabljanje, kot bi jo sicer. To možnost bi bilo treba preveriti z longitudinalnim raziskovanjem.

Rezultati in razprava

Anketirane v vzorcu prebivalcev Ljubljane in v vzorcu prebivalcev Slovenije smo povprašali, ali bi bili pripravljeni en dan v letu nameniti za različne oblike usposabljanja. Povprašali smo jih o njihovi pripravljenosti za sodelovanje in usposabljanje v ekipah civilne zaščite in za usposabljanja za

prvo pomoč, reševanje iz ruševin in gašenje požarov. Uporabili smo torej splošni pojem civilna zaščita in tri ožje, bolj specifične pojme. Od teh sta usposabljanji za reševanje iz ruševin in prvo pomoč tradicionalno sestavni del usposabljanj v ekipah civilne zaščite, usposabljanje za gašenje požarov pa je del usposabljanj v gasilstvu.

Odgovori anketiranih prebivalcev Ljubljane so na sliki 1, anketiranih iz vse Slovenije pa na sliki 2. Izstopa delež anketiranih, ki so odgovorili »drugo«. Po pogovoru z izpraševalci smo ugotovili, da se tu skrivajo različni odgovori: da anketirani meni, da mu zdravje ne dovoljuje udeležbe, da so npr. tečaj prve pomoči že opravili kot obveznost za pridobitev vozniškega izpita in tako ne potrebujejo dodatnega usposabljanja itn. Vseh odgovorov »drugo« ne moremo nedvoumno razvrstiti kot odgovor »ne«, vendar menimo, da večji del pomenijo bolj odgovor »ne« kot »da«. Najpomembnejši za nas so seveda deleži anketiranih, ki jasno izražajo svojo pripravljenost za usposabljanje. Pokazalo se je, da je bilo pripravljenih za to, da bi se naučili reševati in nuditi pomoč, 37 do 63 odstotkov. Postavlja se vprašanje, zakaj so nastale razlike med pripravljenostjo za usposabljanje za prvo pomoč in reševanjem iz ruševin na eni strani in usposabljanjem za civilno zaščito na drugi. Prva pomoč in reševanje iz ruševin sta namreč že dolga leta sestavni del usposabljanj enot v civilni zaščiti. Prva je v obliki tečajev ekip za prvo pomoč, druga pa v obliki usposabljanj tehničnih reševalnih enot. Če bi hoteli zadovoljivo odgovoriti na to vprašanje, bi morali raziskati, kako pojem civilna zaščita odzvanja pri ljudeh, kaj jim pomeni. Če bi bil pojem civilne zaščite anketiranim povsem jasan, bi bili odstotki pripravljenosti pri usposabljanju za prvo pomoč in reševanje iz ruševin zelo podobni tistim pri pripravljenosti za usposabljanje in sodelovanje pri ekipah civilne zaščite. Pa vendar ni tako. Menimo, da je zaradi tega treba odstotek deklarirane pripravljenosti za usposabljanje in sodelovanje v civilni zaščiti na splošno relativizirati z odstotki pripravljenosti za konkretna usposabljanja. Ljudje namreč niso razporejeni v civilno zaščito na splošno, ampak v konkretne enote in službe civilne zaščite

* Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zaščito in reševanje, Linhartova cesta 13, Ljubljana

** CATI CENTER telefonsko raziskovanje d. o. o., Tržaška cesta 2, Ljubljana

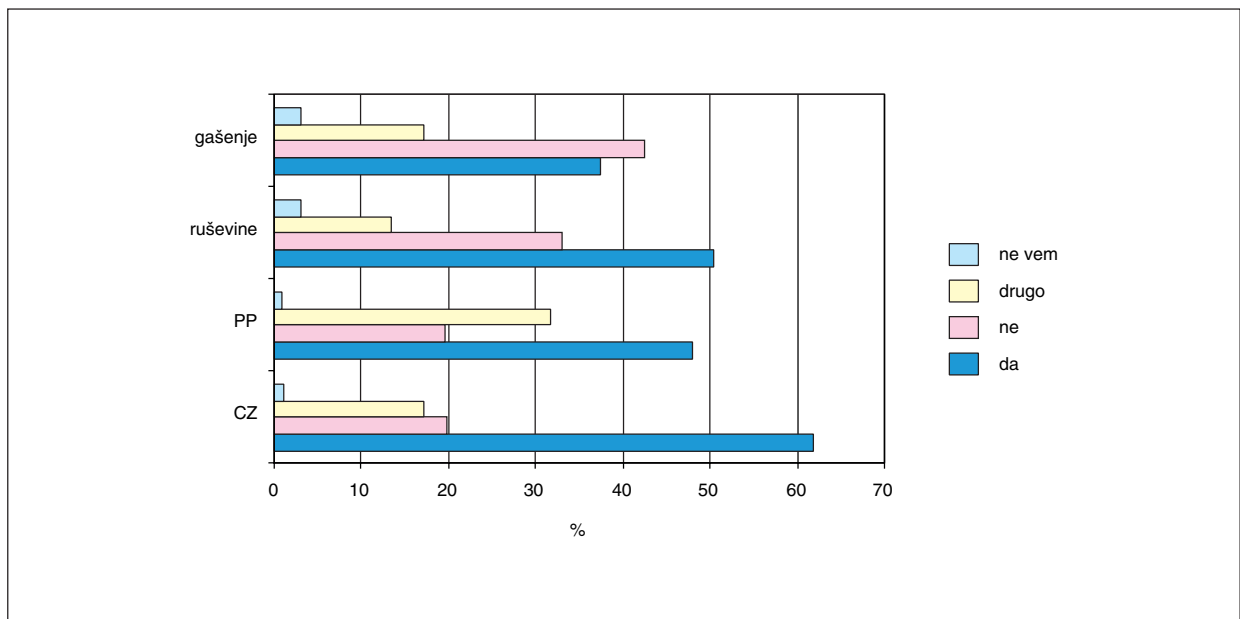
in zato podatki o pripravljenosti za udeležbo na konkretnih tečajih bolje odražajo raven dejanske pripravljenosti za sodelovanje.

Rezultati se med vzorcema malenkostno razlikujejo. Ljubljanci so na splošno nekoliko manj pripravljeni za udeležbo na usposabljanjih, kot kaže slovensko povprečje. Vendar pa Ljubljanci niso tako jasno izjavljali svoje nepripravljenosti, temveč so se v večji meri kot anketirani iz vse Slovenije odločali za odgovor »drugo«.

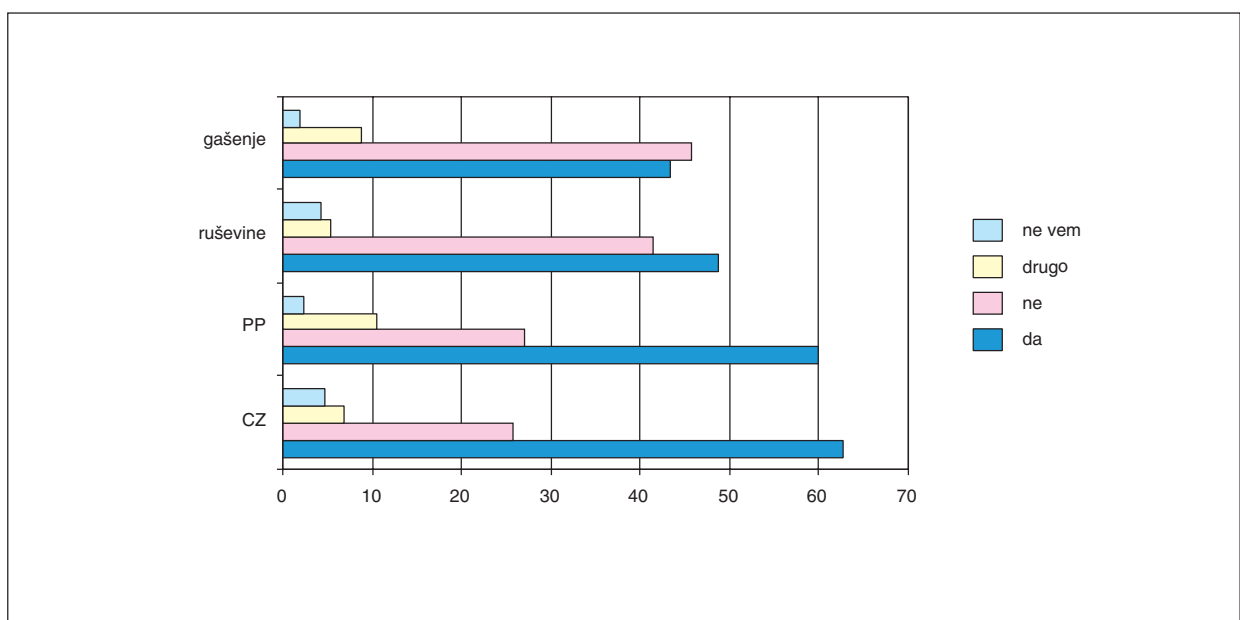
Na vzorcu prebivalcev Slovenije smo primerjali anketirane med sabo glede na to, koliko od navedenih štirih oblik usposabljanja so se pripravljeni udeležiti. Na vsako od štirih us-

posabljanj bi bila pripravljena itni dobra četrtina, nobenega usposabljanja pa se ne bi bila pripravljena udeležiti slaba četrtina anketiranih Slovencev. V povprečju bi se vsak udeležil malo več kot dveh usposabljanj.

Starost anketiranih se je izkazala kot tista spremenljivka, pri kateri so bile razlike pri stopnji pripravljenosti za usposabljanja najpogostejše. Po pogostosti statistično značilnih razlik sledijo še izobrazba, spol in ogroženost občine. Občine smo namreč razdelili v dve kategoriji - potresno bolj in manj ogrožene. Med potresno bolj ogrožene smo razvrstili tiste, ki imajo 50 in več odstotkov ozemlja na območju s potresno ogroženostjo 9. in 8. stopnje po MSC lestvici.

Slika 1. Pripravljenost prebivalcev Ljubljane za udeležbo na tečajih z reševalnimi vsebinami
Figure 1. Willingness of the population of Ljubljana to join rescue and assistance training

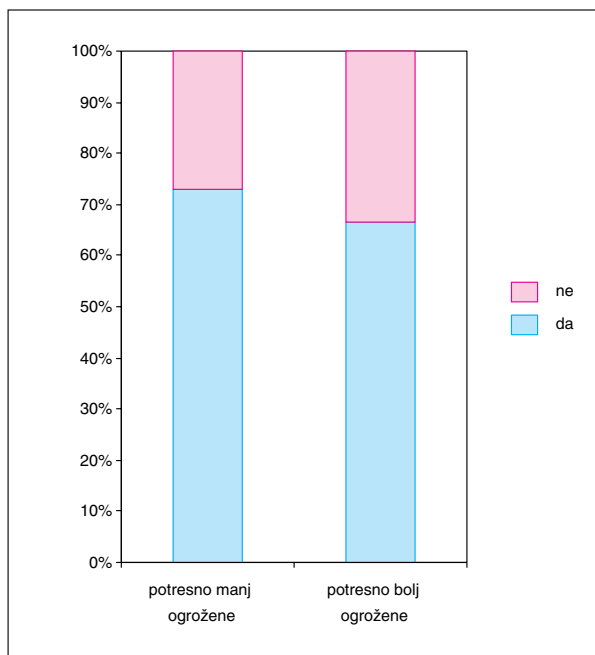
Slika 2. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečajih z reševalnimi vsebinami
Figure 2. Willingness of the population of Slovenia to join rescue and assistance training

Pripravljenost za usposabljanje in sodelovanje v ekipah civilne zaščite

Na pripravljenost za usposabljanje in sodelovanje v ekipah civilne zaščite v vzorcu prebivalcev Ljubljane statistično značilno ne vpliva nobena od demografskih spremenljivk (spol, izobrazba, zaposlitveni status, dohodek gospodinjstva, starost), kar pa je najbrž posledica premajhnega vzorca. V večjem vzorcu prebivalcev Slovenije pa se je izkazal vpliv spola ($\chi^2 = 23,81$; $p = 0,00$), izobrazbe ($\chi^2 = 17,68$; $p = 0,00$), starosti ($\chi^2 = 69,48$; $p = 0,00$) in ogroženosti občine ($\chi^2 = 4,71$; $p = 0,03$). Tako ženske izražajo manjšo pripravljenost kot moški. Pripravljenost je med tistimi z osnovnošolsko izobrazbo (OŠ) sorazmerno manjša kot je med ostalimi (slika 3). Jasno se kaže zmanjševanje pripravljenosti od mlajših (v razredu 15 do 25 let je ta 88-odstotna) k starejšim (v razredu 66 in več let je pripravljenost 52-odstotna). V skupini anketiranih iz potresno manj ogroženih občin je pripravljenost za sodelovanje in usposabljanje v ekipah civilne zaščite večja kot pri tistih iz bolj ogroženih občin (slika 4).

Pripravljenost za udeležbo na tečaju prve pomoči

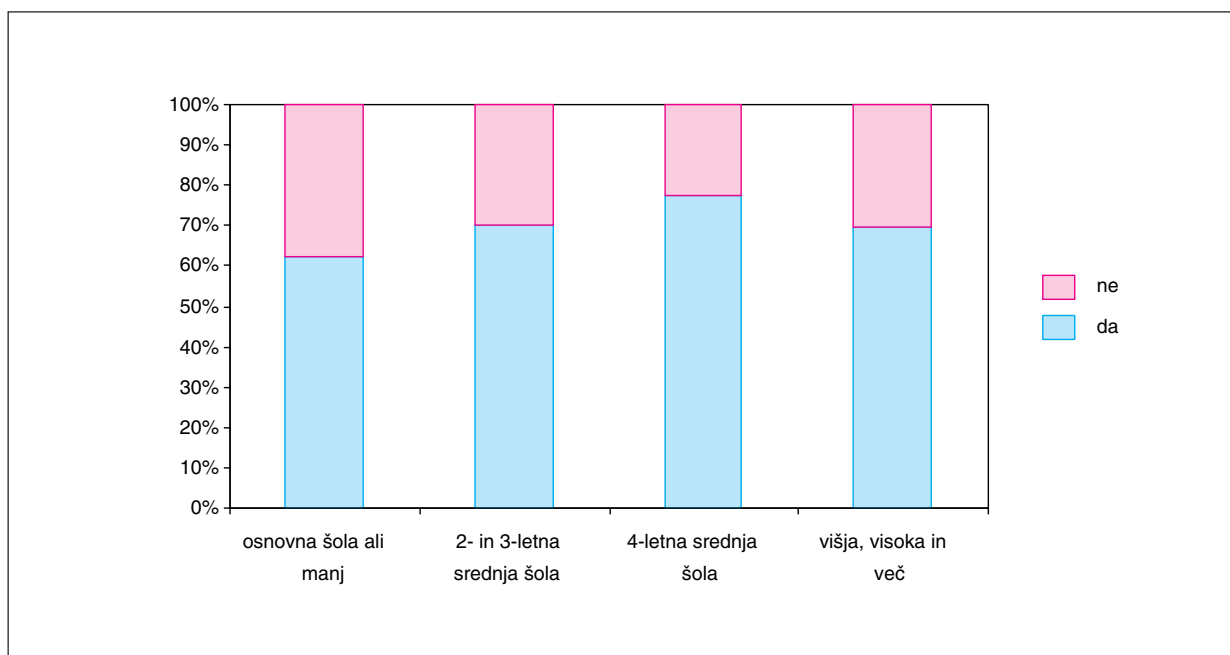
Na pripravljenost za udeležbo na tečaju prve pomoči v vzorcu prebivalcev Ljubljane vpliva starost ($\chi^2 = 20,41$; $p = 0,00$). V vzorcu prebivalcev Slovenije bivariatna analiza kaže, da na pripravljenost udeležiti se tečaja prve pomoči vplivajo izobrazba ($\chi^2 = 7,85$; $p = 0,04$), starost ($\chi^2 = 59,68$; $p = 0,00$), kar potrjuje ugotovitve, dobljene na vzorcu prebivalcev Ljubljane, in ogroženost občine ($\chi^2 = 7,92$; $p = 0,00$). Pripravljenost je pri anketiranih s končano ali nedokončano osnovno šolo manjša kot pri preostalih izobrazbenih razredih (slika 5). Tudi v tem primeru je jasno zmanjševanje pripravljenosti od mlajših (v razredu 15 do 25 let je ta 87-odstotna) k starejšim (v razredu 66 in več let je pripravljenost 58-odstotna). V skupini anketiranih iz potresno manj ogroženih občin je pripravljenost za udeležbo na tečaju prve pomoči večja kot pri tistih iz bolj ogroženih občin (slika 6).

Slika 4. Pripravljenost Slovencev za usposabljanje in sodelovanje v civilni zaščiti glede na potresno ogroženost občine
Figure 4. Willingness of the population of Slovenia to participate in civil protection units by degree of earthquake hazard in a municipality

Pripravljenost za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin

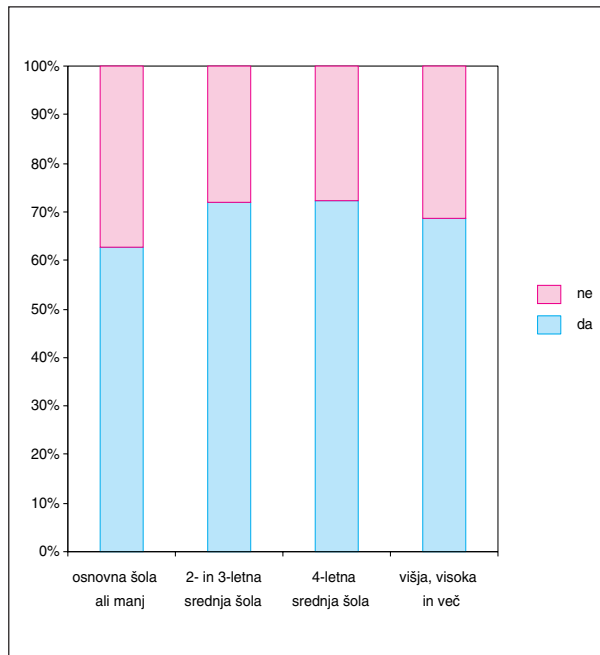
Pri pripravljenosti za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin v vzorcu prebivalcev Ljubljane obstajajo razlike glede na starost ($\chi^2 = 13,12$; $p = 0,01$) in izobrazbo ($\chi^2 = 8,72$; $p = 0,03$). S starostjo se pripravljenost zmanjšuje; v starostni skupini do 40 let je pripravljenost večja kot pri starejših od 40 let. Anketirani, ki imajo manj kot 4-letno srednješolsko

Slika 3. Pripravljenost Slovencev za usposabljanje in sodelovanje v civilni zaščiti glede na izobrazbo
Figure 3. Willingness of the population of Slovenia to participate in civil protection units by level of education

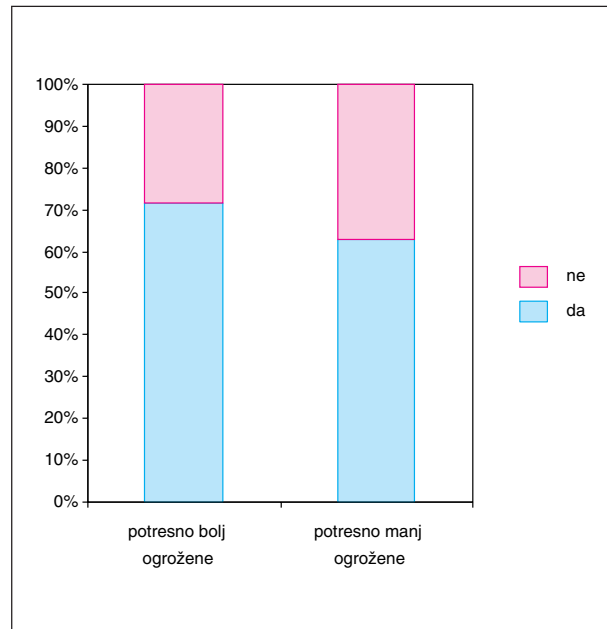
izobrazbo (SŠ) so v večji meri kot anketirani z višjo izobrazbo pripravljeni sodelovati na tečaju reševanja iz ruševin (slika 7).

Pri vzorcu prebivalcev Slovenije pa je bivariatna analiza pokazala, da obstaja povezanost med pripravljenostjo za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin in spolom ($\chi^2 = 36,97$; $p = 0,00$), izobrazbo ($\chi^2 = 25,85$; $p = 0,00$) in starostjo ($\chi^2 = 60,70$; $p = 0,00$).

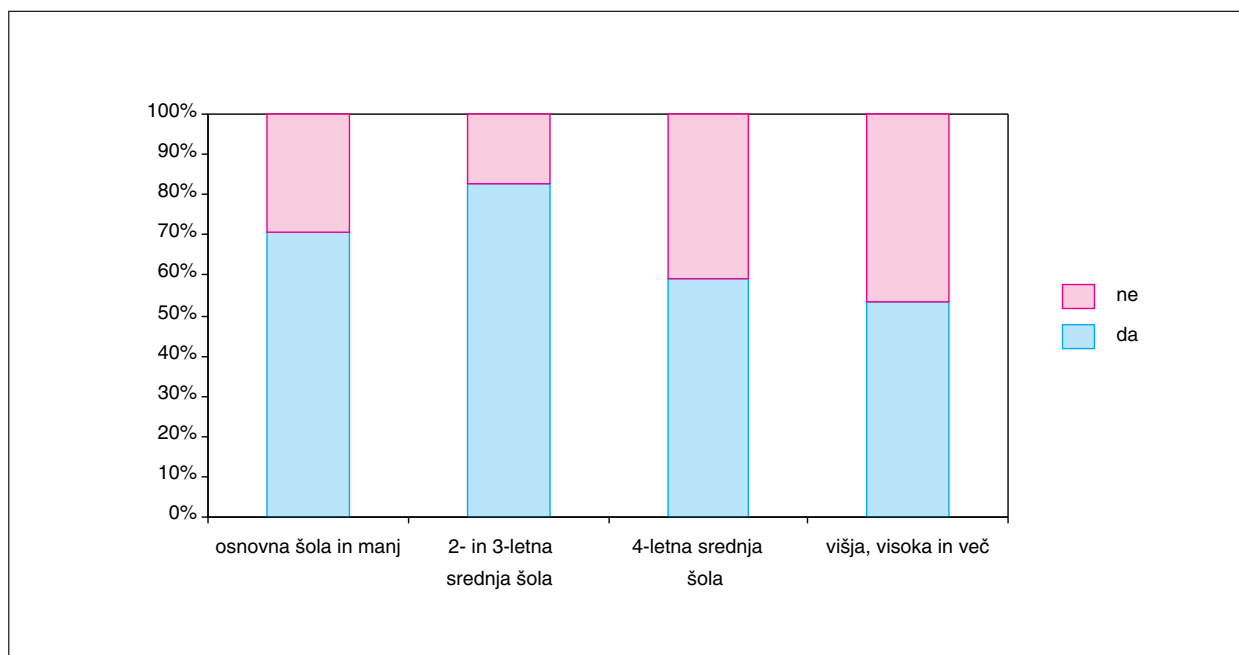

Slika 5. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju prve pomoči glede na izobrazbo
Figure 5. Willingness of the population of Slovenia to join first aid training by level of education

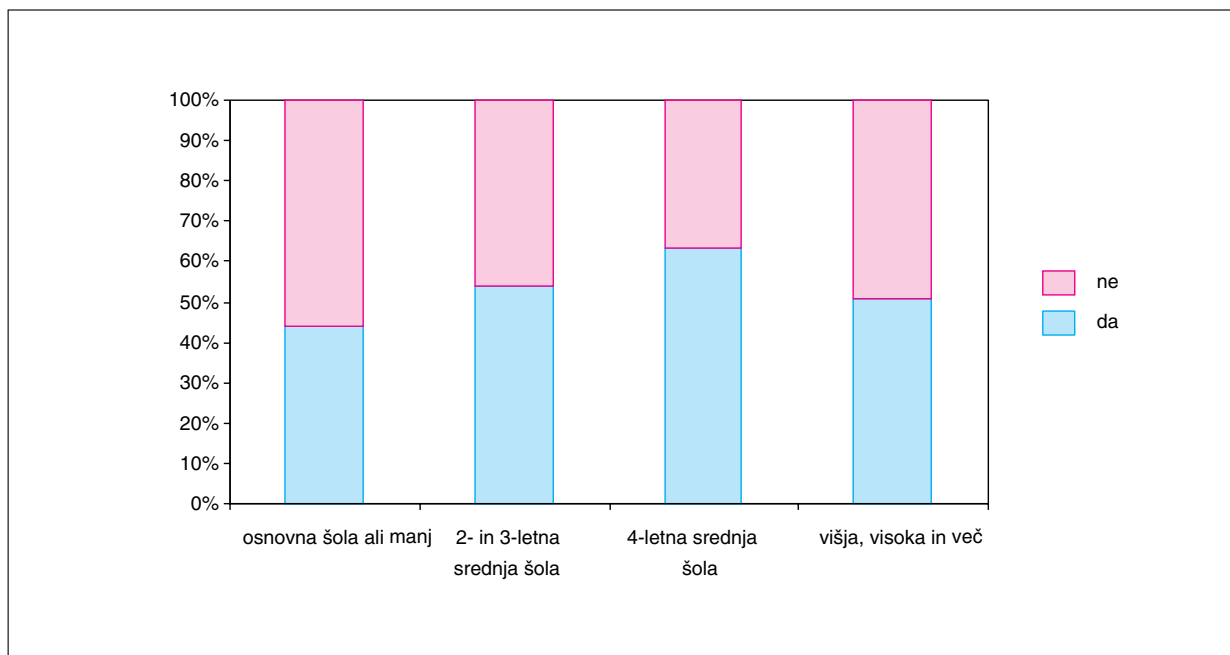
Podobno se je vpliv starosti in izobrazbe izkazal že pri anketiranih prebivalcih Ljubljane. Ženske izražajo manjšo pripravljenost kot moški. Pripravljenost se zvečuje od najnižje izobrazbe do 4-letne srednješolske, nato pri tistih z najvišjo izobrazbo pade na raven anketiranih z 2- ali 3-letno srednješolsko izobrazbo (slika 8). Jasno je videti zmanjševanje pripravljenosti od mlajših (v razredu 15 do 25 let je ta 68-odstotna) k starejšim (v razredu 66 in več let je pripravljenost 32-odstotna).

Slika 6. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju prve pomoči glede na potresno ogroženost občine
Figure 6. Willingness of the population of Slovenia to join first aid training, by degree of earthquake hazard in a municipality

Slika 7. Pripravljenost Ljubljancev za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin glede na izobrazbo
Figure 7. Willingness of the population of Ljubljana to participate in rescue from debris and rubble training by level of education

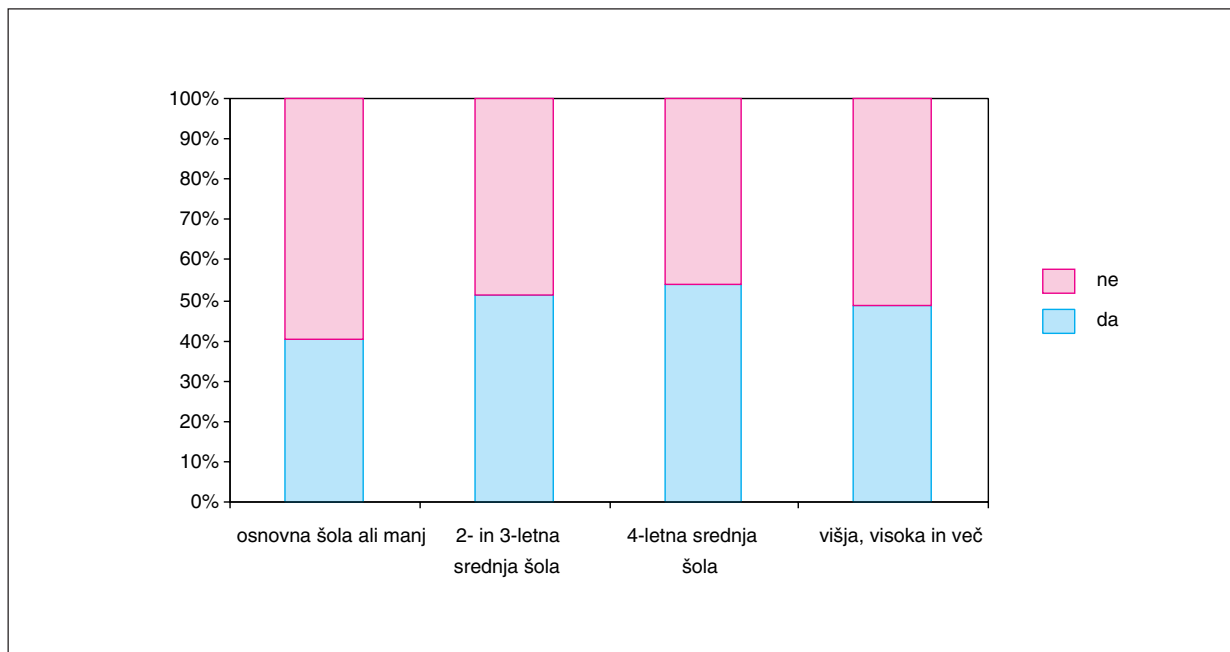

Slika 8. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin glede na izobrazbo
 Figure 8. Willingness of the population of Slovenia to participate in rescue from debris and rubble training by level of education

Pripravljenost za udeležbo na tečaju gašenja požarov

Spol se je pokazal kot edini statistično pomemben dejavnik pri pripravljenosti za udeležbo na tečaju gašenja požarov v vzorcu prebivalcev Ljubljane, medtem ko so se v vzorcu prebivalcev Slovenije pokazale statistično značilne razlike po spolu ($\chi^2 = 72,08$; $p = 0,00$), izobrazbi ($\chi^2 = 12,30$; $p = 0,00$) in starosti ($\chi^2 = 63,41$; $p = 0,00$).

Ženske izražajo manjšo pripravljenost kot moški. Pripravljenost je pri anketiranih z osnovno šolo manjša kot pri drugih izobrazbenih razredih (slika 9). Pripravljenost se zmanjšuje od mlajših k starejšim, vendar je v nasprotju z rezultati pri prejšnjih vprašanih zmanjševanje pripravljenosti opaziti šele od tretjega starostnega razreda (36 let in več) naprej. Samo v tem primeru je pripravljenost v prvem razredu (15 do 25 let) skoraj enaka tisti v drugem razredu. Pri vseh prejšnjih vprašanih so bili anketirani, stari 25 let in manj, v večji meri pripravljeni za udeležbo na usposabljanjih kot anketirani, stari 26 do 35 let.

Slika 9. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju gašenja požarov glede na izobrazbo
 Figure 9. Willingness of the population of Slovenia to participate in fire extinction training by level of education

Pripravljenost mladih in obveznikov civilne zaščite za sprejemanje reševalnih znanj in veščin

Ugotavljali smo že, da je zanimanje mladih za aktivnosti zaščite in reševanja precejšnje, zato nas je posebej zanimala njihova pripravljenost za sprejemanje znanj in veščin zaščite in reševanja. Poleg tega nas je zanimala tudi pripravljenost tistega dela populacije, ki je najpogosteje razporejena v organe, enote in službe civilne zaščite. Starostne razrede smo zato v nadaljevanju opredelili tako, da prvi starostni razred (15 do 24 let) predstavlja srednješolsko in študentsko populacijo, ki je hkrati tudi populacija, najbližja služenju vojaškega roka. Drugi starostni razred (25 do 40 let) predstavlja tisti del populacije, ki je najpogosteje vključen v enote in službe civilne zaščite. Tretji starostni razred predstavlja nekoliko starejšo populacijo, ki je za razporeditev v enote in službe civilne zaščite tudi zanimiva. Mejo 55 let za četrti starostni razred smo postavili tudi zato, ker v skladu z zakonodajo ženskam takrat ugasne dolžnost sodelovanja v civilni zaščiti.

Vpliv starosti po navedenih razredih se je na vzorcu Ljubljane pokazal pri pripravljenosti za usposabljanje za prvo pomoč ($\chi^2 = 20,41$; $p = 0,00$) (slika 10) in reševanje iz ruševin ($\chi^2 = 13,26$; $p = 0,00$) (slika 12).

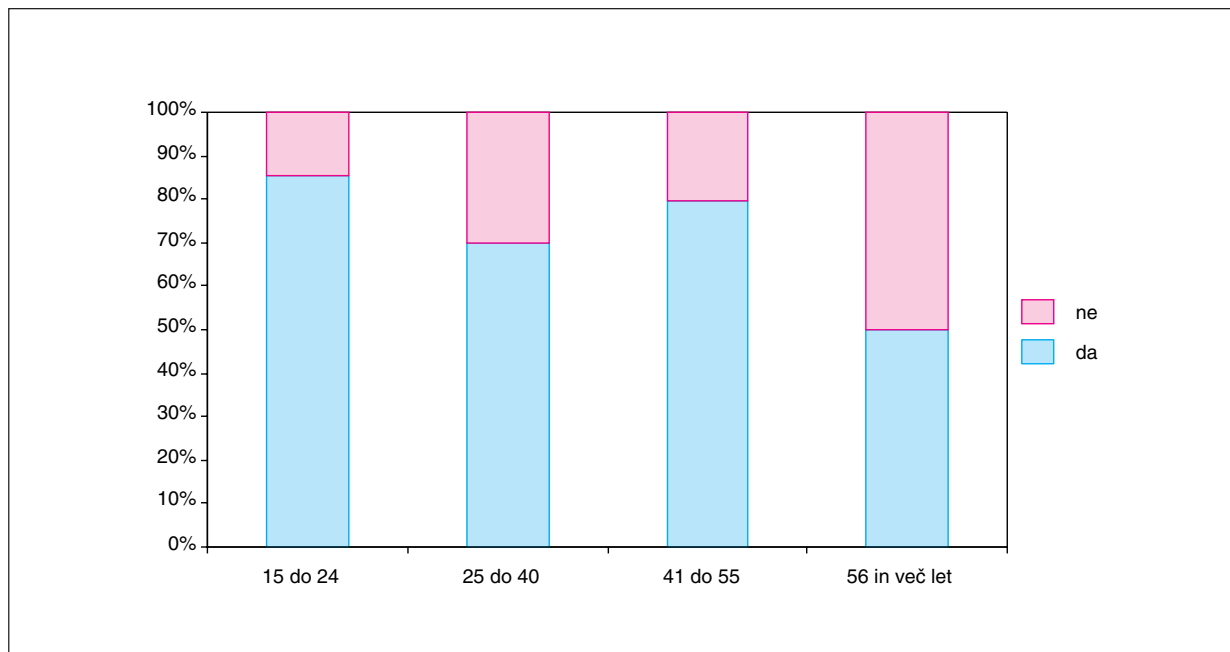
Na vzorcu Slovenije se je vpliv starosti po navedenih razredih pokazal pri pripravljenosti za usposabljanje v ekipah civilne zaščite ($\chi^2 = 58,22$; $p = 0,00$) (slika 14), usposabljanjih za prvo pomoč ($\chi^2 = 53,74$; $p = 0,00$) (slika 11), reševanja iz ruševin ($\chi^2 = 52,50$; $p = 0,00$) (slika 13) in pri usposabljanju za gašenje požarov ($\chi^2 = 68,20$; $p = 0,00$) (slika 15).

V starostni skupini, ki je najpogosteje razporejena v dolžnostne enote in službe civilne zaščite (med 25. in 40. letom starosti), je relativno precejšnja pripravljenost sprejemati reševalna znanja in veščine, čeprav je v prvem starostnem razredu pripravljenost še večja. Odstotki pripravljenosti v naših raziskavah se približno ujemajo z odstotki, ki so jih navajali odgovorni za zaščito in reševanje v nekaterih lokalnih skupnostih, s katerimi smo opravili nestrukturirane intervjuje. Po njihovem mnenju je osip od tistih obveznikov ci-

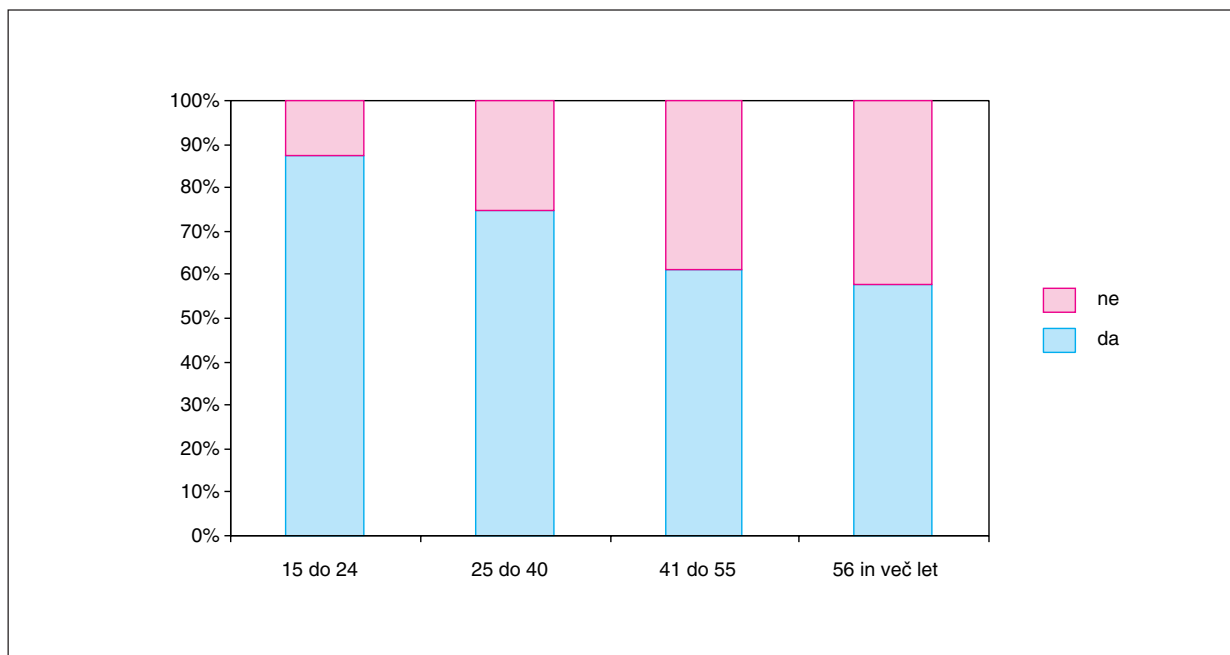
vilne zaščite, s katerimi so opravili razgovore za razporeditev v enote in službe civilne zaščite, do tistih, ki jih dejansko razporedijo kot pripadnike civilne in zaščite, in končno tistih, ki se redno udeležujejo usposabljanj, vaj in drugih aktivnosti 30- do 50-odstoten.

Velika pripravljenost mladih (15 do 24 let) je potencial, ki ga še nihče ne izkorišča. To bi morala biti spodbuda za tiste, ki se ukvarjajo z zaščito in reševanjem, da bi na primeren način pristopili k mladi populaciji in tako prek novih in novih generacij mladih počasi dvigovali raven varnostne kulture v Sloveniji. Pri tem si je treba za začetek postaviti zelo jasne, enostavne, merljive cilje in načrtno spremljati njihovo uresničevanje: koliko več je tistih, ki znajo uporabiti ročni gasilni aparat, ustaviti krvavitev, položiti nezavestnega v pravi položaj, izvajati Heimlichov prijem, koliko več je tistih, ki vedo, kaj je treba storiti pred potresom, kaj ob in po njem itn. Večino tega, kar smo navedli kot primer, v ZDA in na Japonskem otroke učijo že na nižji stopnji osnovne šole.

Zanimivo, da je zelo velika pripravljenost za sprejemanje reševalnih znanj in veščin v starostni skupini obveznikov za služenje vojaškega roka. Zaradi tega naj ponovno opozorimo na idejo o vnašanju vsebin zaščite in reševanja v usposabljanje med služenjem vojaškega roka. Na Danskem (Ministry of Interior, 1993, 1994, brez letnice) imajo celo posebne enote civilne zaščite, v katerih obvezniki služijo vojaški rok. Med šestmesečnim služenjem se naučijo gašenja požarov, tehničnega in gradbeno-tehničnega reševanja, posredovanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi, prve pomoči. Poleg tega so stalno na voljo za pomoč lokalnim skupnostim pri reševalnih aktivnostih. Na ta način si Danska zagotavlja široko, kakovostno in enotno usposobljen kader za prostovoljne in poklicne reševalne strukture, saj v teh enotah služijo predvsem prostovoljni gasilci in pripadniki drugih prostovoljnih reševalnih služb. V primeru uvedbe podobne rešitve bi v Sloveniji sčasoma dobili državne ekipe civilne zaščite, ki bi bile stalno na voljo za intervencijo (obvezniki na služenju in poklicni inštruktorji), in usposobljene pripadnike civilne zaščite, ki so služenje končali in bi tvorili jedro enot in služb civilne zaščite v lokalnih skupnostih. S tem bi se tudi znižali stroški lokalnih skupnosti za usposabljanje pripadnikov civilne zaščite. V primeru, da bi v takšnih eno-

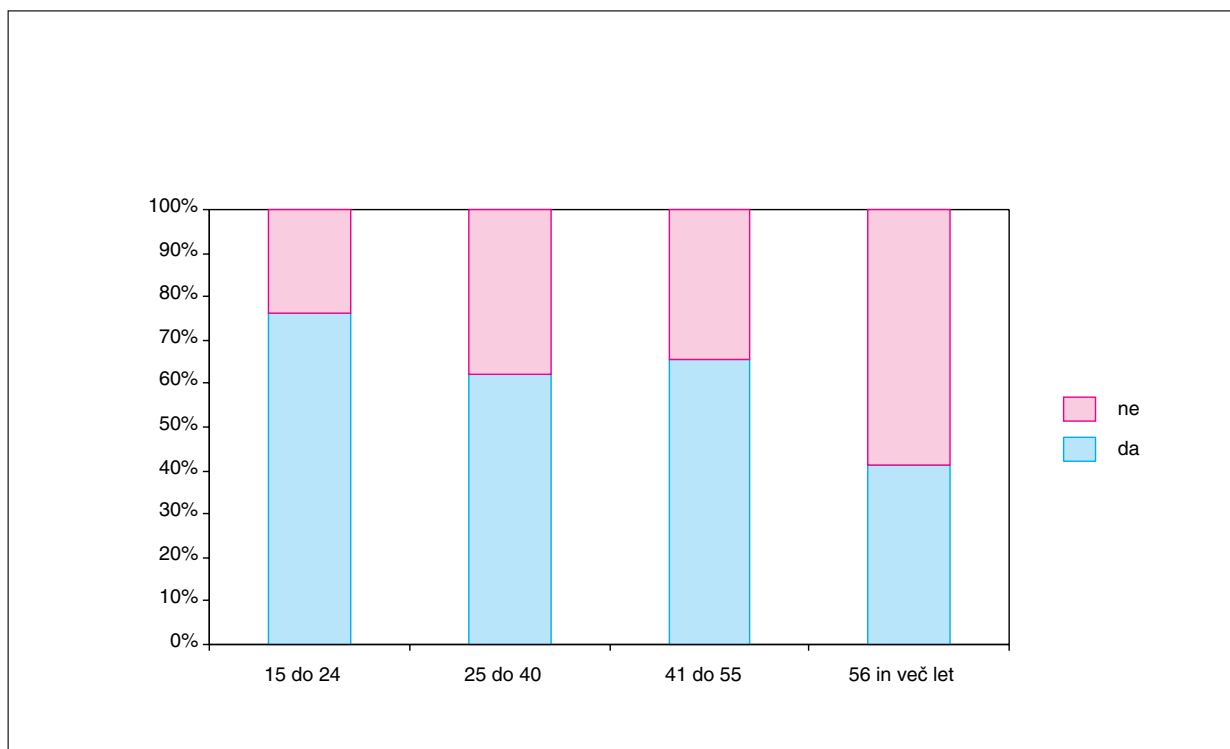
Slika 10. Pripravljenost Ljubljančanov za tečaj prve pomoči po starostnih razredih
Figure 10. Willingness of the population of Ljubljana to join first aid training by age

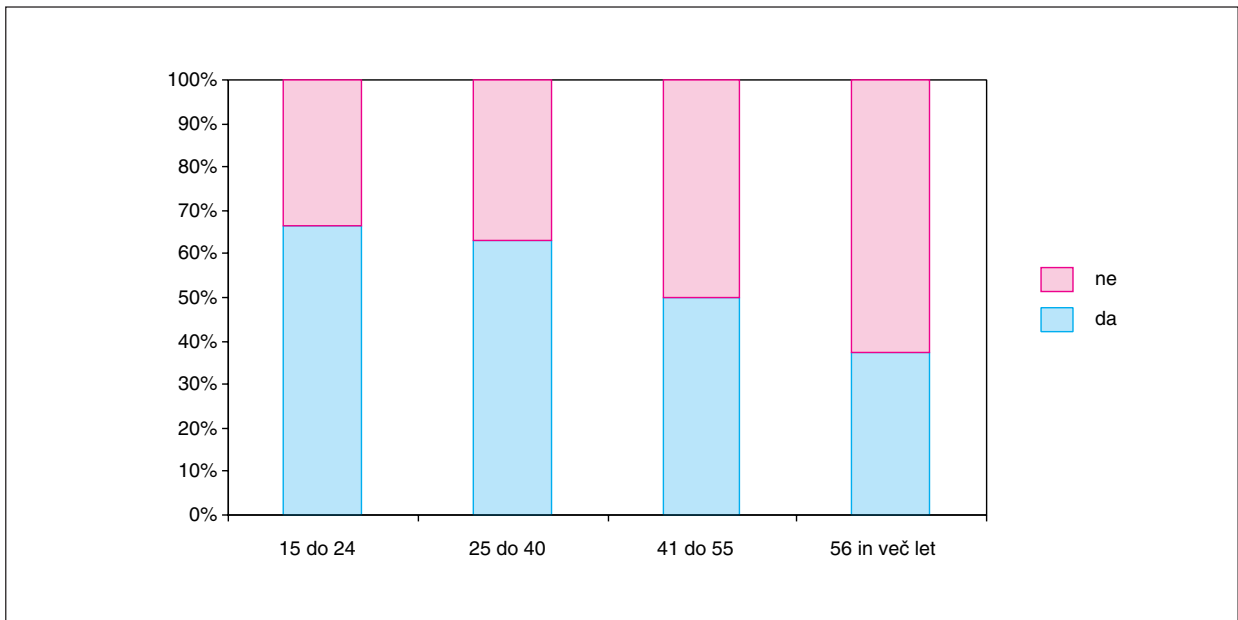
Slika 11. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju prve pomoči po starostnih razredih
Figure 11. Willingness of the population of Slovenia to join first aid training by age

tah praviloma služili tudi tisti, ki že delujejo v državnih ali lokalnih prostovoljnih reševalnih službah (planinska društva in njihovi alpinistični odseki, jamarska društva, kinološka društva, potapljaška društva, taborniki in skavti ...), ter v operativnih gasilskih enotah, bi dolgoročno dosegli, da bi večina reševalcev imela skupno osnovno znanje. To pa je pomembno zaradi interoperabilnosti različnih reševalnih služb in medsebojnega poznavanja, kar vse olajša priprave

in sodelovanje pri operativnem delovanju. Da je populacija nabornikov za takšno obliko služenja dovolj velika, dokazuje naraščajoče število tistih, ki želijo služiti vojaški rok v civilni službi, in tudi podatki, pridobljeni v okviru psihološkega pregleda nabornikov, ki kažejo, da se okoli 15 odstotkov populacije nabornikov v svojih pristočasnih aktivnostih vključuje v gasilska društva.

Slika 12. Pripravljenost Ljubljancev za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin po starostnih razredih
Figure 12. Willingness of the population of Ljubljana to participate in rescue from debris and rubble training by age

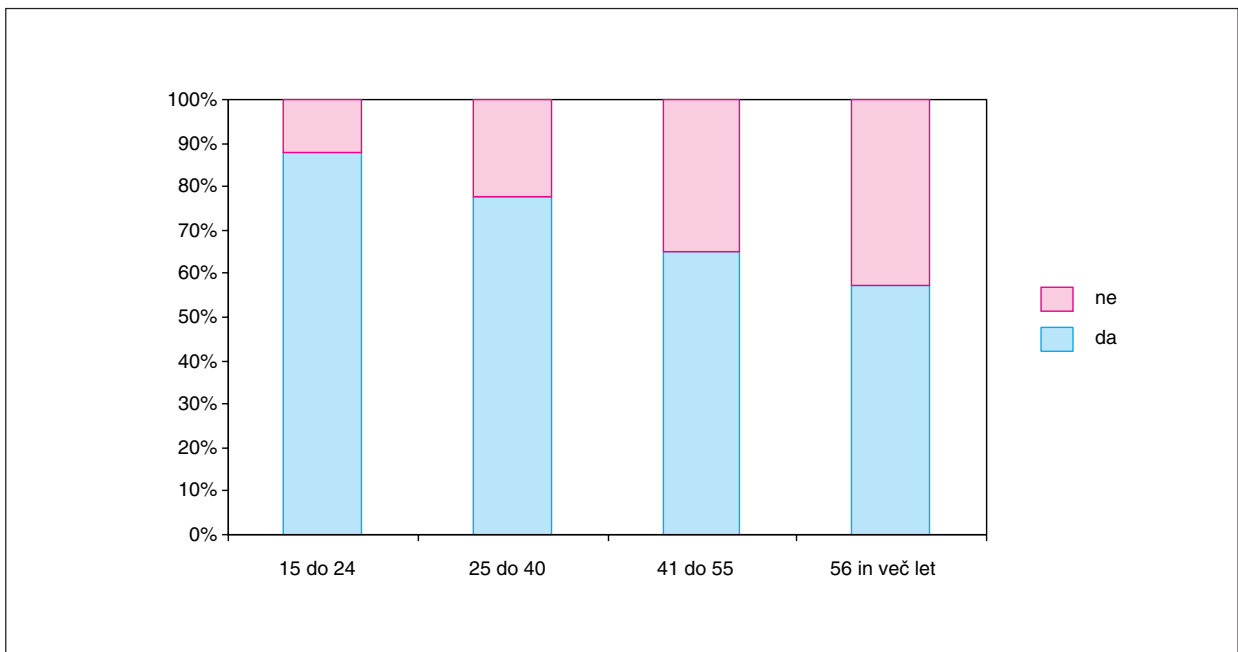

Slika 13. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju reševanja iz ruševin po starostnih razredih
Figure 13. Willingness of the population of Slovenia to participate in rescue from debris and rubble training by age

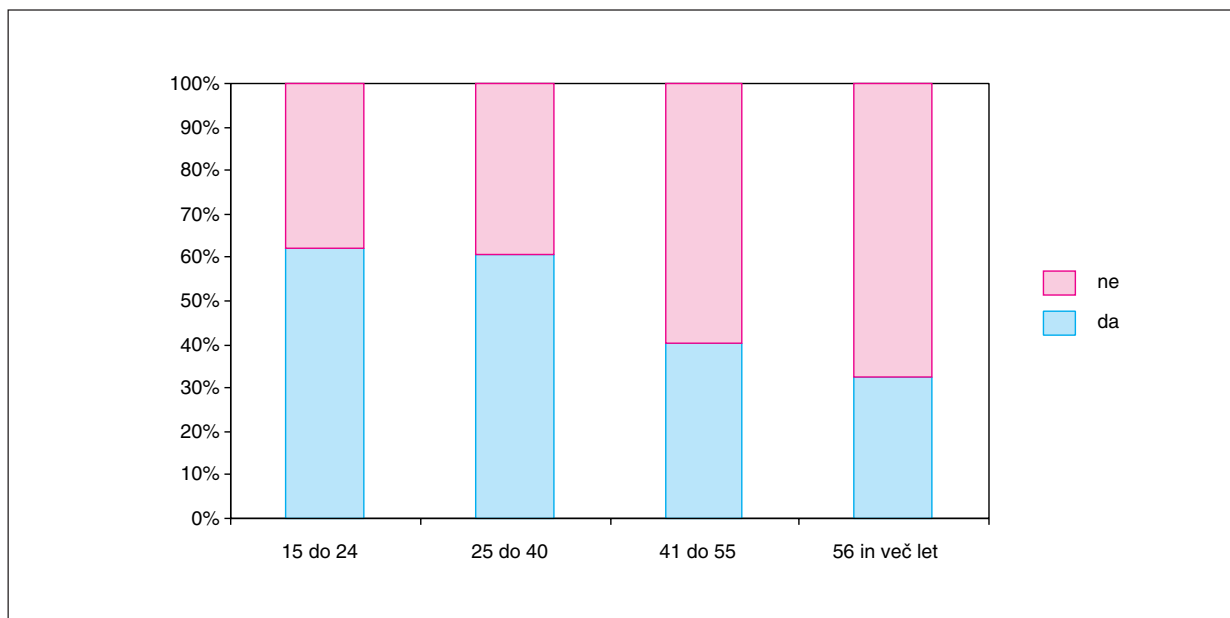
Sklep

Na podlagi predstavljenih podatkov ugotavljamo, da prebivalcem še nismo dovolj natančno predstavili, kaj pojem civilna zaščita dejansko vsebuje. Odgovori so namreč približno taki: Da, pripravljen bi se bil usposabljanje in delovati v civilni zaščiti, manj pa sem se pripravljen usposabljanje za reševanje iz ruševin in za nudenje prve pomoči. Takšno stališče je v določeni meri *contadictio in adiecto*. Na splošno lahko rečemo, da se je polovica prebivalcev pripravljena poučiti o reševanju. Pričakovano in razumljivo najmanj so pripravljeni najstarejši. Pomembno je, da je pripravljenost

sorazmerno velika pri tistem delu populacije, ki je najpogostejše vključena v enote in službe civilne zaščite. Pripravljenost tega dela populacije bomo najboljše vzdrževali s kakovostnimi, kratkimi in jedrnatimi usposabljanji razporejenih in z njihovim dejanskim in učinkovitim vključevanjem v izvajanje reševalnih aktivnosti. Kaj je slabše od tega, da se opremljene, usposobljene in voljne pripadnike civilne zaščite ne vključuje v dejanske aktivnosti, kadar se pokaže vsaj majhna možnost za to, da se lahko izkažejo koristne. Posebej je treba poudariti pomen vzdrževanja in povečanja pripravljenosti v prihodnosti. To lahko dosežemo s pravilnim pristopom k mladi generaciji, ki bo čez nekaj let vključena

Slika 14. Pripravljenost Slovencev za usposabljanje in sodelovanje v ekipah civilne zaščite po starostnih razredih
Figure 14. Willingness of the population of Slovenia to participate in civil protection units by age

Slika 15. Pripravljenost Slovencev za udeležbo na tečaju gašenja požarov po starostnih razredih
 Figure 15. Willingness of the population of Slovenia to participate in fire extinction training by age

v civilno zaščito, operativno gasilstvo ali katero drugo reševalno službo. Podatki o pripravljenosti mlade generacije vzbujajo navdušenje, hkrati pa obvezujejo. Od tega, ali in kako bomo z vsebinami zaščite in reševanja učinkovito pristopili k mladim, je odvisna prihodnost predvsem prostovoljnih in dolžnostnih, pa tudi poklicnih reševalnih služb in s tem sistema zaščite in reševanja v celoti.

2. Polič, M., Zabukovec, V., Tušak, M., Kline, M. (1996): »Opozorjanje na nevarnost potresa«, Ujma, 10, str. 177–183
3. (1994) Danish Rescue Preparedness, Ministry of Interior, The Emergency Management Agency
4. (1993) The Danish Rescue Preparedness Act, Ministry of Interior, The Emergency Management Agency
5. (brez letnice) The Danish National Rescue Corps Assists, Ministry of Interior, The Emergency Management Agency

Literatura

1. Orožen Adamič, M., Perko, D. (1996): Potresna ogroženost občin in naselij v Sloveniji (potresna ogroženost in varstvo pred potresi), Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalni center slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana